

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A fejérmegyei gazdasági-egylet, iskolatanács és a fejérmegyei tanítók egyletének közlönye.

Megjelen minden vasárnap.

A lap ára

házhoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Hirdetmény

a helyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.

1871. october 15-én.

16. szám.

II. félévi folyam.

A lap szellemi részét illető közlemények „Székesfejérvár“ szerkesztőségéhez, — belváros, szt. István-utca 176. — küldendők.

A lap ára, hirdetmények és a hirdetményekérti díjak a „kiadó-hivatal“ Klökner Péter könyvkereskedésében vétetnek fel.

Nyilttérbeni közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Van-e okunk, a nyilvános koldulást megszüntetni?

(Vége).

Térjünk vissza szép hazánk határai közé, s körültekintve kérdezzük minmagunkat, mi történt e részben nálunk? — a felelet igen laconicus, melyhez Verböczy tripartitumát sem kell fölkeresnünk, az egész ezen kis szócskában: „semmi,“ foglaltatik. Történtek ugyan több városban legszebb, legezelszerűbb intézkedések, melyekből a kor hangos kívánságát kiki meg fogja ismerhetni; de vajjon elegendők-e arra, hogy az oly hasznos cél az egész országra megközelítsék? épen nem, sőt ellenkezőt is mernénk állítani. Mert föltevén azt, hogy Pesten, Kassán, N.-Váradon stb., hol lelkes társulatok buzgalma által a koldulás megszüntetett, s közös adományokból a valódi szegényeket tehetségeikhez mért munka mellett táplálják, el van-e már ez által a cél oly tökéletesen érve, mint okosan várni vagy óhajítani lehetne? nincsenek-e már ott visszaélések, nem találatnak-e ott már koldusok nyilvános utcákon? Azon szemtelen megtámadtatásoktól ment ugyan az ember, miket másutt sürün tapasztalunk, azonban mégis vannak koldusok!

Haladjunk! jobbra is, balra is csak ez hangzik; mintha ezt jelszavul választotta volna minden műveltséget követelő polgár. Szépen hangzik ezen szó, főleg ha annak tettenek is meg felelnek; tudjuk azonban, mily fonák ezen haladás, ha csak az észre és nem egyszersmind szívünkre, azaz nemesebb érzelmünkre is vonatkozik. Ezen egyoldalú haladás neme, káros hatásai sokkal ismeretesebbek, mintsem hogy legbuzgóbban ne óhajtanók azt, mikép nemzetünk e részbeni haladásának is adná félreismertetlen jeleit ott, hol az egy testben képviseltetik; de vajjon nem lenne-e nemzetünk érzelme haladásának pályáján jellemző lépés az is, ha felmentenők nyomorék ember-

társainkat a koldulástól, az érdemes, vagyis valóban tehetetlen szegényt kérelme nélkül is gyámolítva? Mert hisz drága adón veszi a becsületérzessel bíró ember az a mizsnát, ha azt piruló arccal kell kérnie! kit attól megkímélünk, annak kettőztetjük adományunkat. — A szegény tehát jobb rendszer mellett csak nyerni, sokat nyerni fog!

Ezeket előre bocsátván, lássunk valami tervet is, hogy lenne zabolázható ezen százezü hydra? E célra szegényintézet volna alakítandó, mely a házról házra koldulás eltörlése után, csak oly gyámok nélküli nyomorultakról gondoskodják, kik munkára, melylyel élelmüket megszerezhetnék, vagy általában alkalmatlanok, vagy képesek ugyan munkára, de csak olyanra, mire gyenge erő kívánatik, s melynek béréből magukat, vagy családjuk munkára tehetetlen tagjait nem táplálhatják; s így ezen intézet ápolása alatt lévő szegények három osztályzatnak: az elsőben lennének a munkatehetetlen nyomorultak; a másodikban a kisebb munkatehetők, de apró gyermekkel terhelt félynyomorultak; harmadikban magános félynyomorultak; — kik hogy minden család eltávolításuk, szigorú vizsgálat s ebből eredő igazságos osztályzat után vétetnek föl azok, kik nem városi lakosok, általánosan kirekesztetvén. Az összeírás rovatába följegyeztetnék a szegénynek vezeték- és keresztneme, születéshelye és évkora, nyomora, minősége, egyes ember-e, vagy gyermekekkel terhelt, s ha igen, mennyivel s mily koruakkal? melyik osztályba vétetett föl; a város melyik részében, s kinek házában lakik? minemű munkára képes? Az első osztálybeliek, kik semmi munkára alkalmazandók nem lévén, egészen az intézet segédelméből élnek, naponként kapnának 10 krt, a második osztálybeliek hasonlóan 10 krt, a harmadik osztálybeliek naponkénti munkabérék felerésze is kiosztatnék. Végre minden szegénynek adatnék minden évben egy öltözet fehér ruha, egypár fejelés csizma s minden három évre egy

rövid guba. Az intézet egyik főtelevése lenne az, hogy a dologtehető szegények munkával folytonosan elláttassanak, ezen munka pedig állhatna toll fosztásból, fonásból, szövésből, gyapjútépésből, selyemtenyészésből stb. A munkálkodás pedig vagy a kórházban történnék, vagy pedig a kórházon kívül a városban, a mint ezt a körülmények határozzák. Azok, kik a kórházban dolgoznának, tartoznának ott mindennap megjelenni, s a gondviselő felügyelése alatt szorgalommal dolgozni. Azoknak pedig, kik a dologházban el nem férnének, felmunkálás végett, oly móddal adatnék ki anyag, hogy azt lakhelyükre vigyék, s ott dolgozzák fel. A felmunkálendő anyagokat pedig vagy az intézet vásárolna, vagy a városbeliek adnák be, készpénzfizetésérti feldolgozás végett. Ezenkívül a városbeliek kérésére az apróbb házimunkákra, u. m. gyomlálásra, tengeri-morzsolásra stb. 15 kr. napibér mellett küldetnének ki szegények, mely napibér fele a dolgozó szegényeknek kiosztatnék, másik fele a gondviselő által vezetett jegyzőkönyvbe iratván, a pénztárba tétetnék.

Az intézetet kezelő személyzetének tagjai: egy igazgató, egy pénztárnok, kik három évre választatnának; egy dologházi gondviselő, kit az igazgató fogad fel; — végre hat felügyelő (vagy a szükséglet-hez több); — Kötellesege 1) az igazgatónak: az intézetet kormányozni, a pénztárra felügyelni, a felteendő anyagok vásárlásáról s a kész munkák eladásáról rendelkezni; a kiadások s bevételek felett folytonosan örködni; figyelemmel lenni az intézet alapítókéje iránt, a kamatokat a pénztárnok által beszedetni, s azokat ismét kiadni; a pénztárnokkal egyetértve az intézetbe szegényeket fölvenni, az engedetleneket, erkölcsteleneket, dologtalanokat megfenyíttetni, vagy a körülményekhez képest az intézetből kirekeszteni. 2) A pénztárnok vezetésére számadást, mint a folyó költségek fődözésére kívánatos jövedelmekről, mind pedig az alapítókékről s ezeknek kamatjáról. — 3) A dologházi gondviselő —

hogy legyen világhírű boldogságunkhoz, mitől savanyu pófát vágni: — hozzá fogtunk a szüreteléshez, s a vele járó borsajtoláshoz. — Azonban e borok ivója*) egy másik sajtó, a szabadsajtó körül is — mely öt rémkép gyanánt hétről hétre szakadatlan üldözi — el lévén foglalva, kénytelen vagyok elmondani e két különféle sajtó, — illetőleg termékei — körül eddig szerzett talpas tapasztalataim talapatára tapasztott, sokszor tenyeren járó élményeimből feleseperedett nézeteimet.

Először is a betűszedők, rettentő komor és kormos ábrázatu ember forma gyerekek, kik oda állanak egy sok lyuku állvány elé s onnét szedik össze a sajtóterméket, s ha még olyan jó szívetlenné is jó napot el nem vennék a szemüket arról a leporozhatlan helyről. — Nem kimélik a tarcairól legedesebb álmát sem — Egy kis „kéziratért“ feldulják a legszentebb tarokk-compániát, sőt lelket lenségük annyira megy, hogy az ember nyugodt lélekkel egy kis titkos rendezvoursra sem mehet, míg telhetetlen vágyuk kielégítve nincs. Ellenben a szőlőszedők, jobban mondva szedőnők, barnapiros leányok, a szőlőszem kékes-feketeségével vetélkedő, mosolygó szemű kis vadangyalok szívesen évelődnek azzal, ki a sorok közt szeret olvasni, s úgy szeretnének megijedni attól a „békától,“ melyet a pajzán kötekedők alájuk gyujtanak, hogy vihogásukban a Bachansnők Evoieját véli az ember hallani.

*) Sörök írója akar tán lenni.

A szedő.

TÁRCZA.

Neked szókém... a ki ezt olvasod.

Nr. 2.

A magyar telektörvények
Arra illő szakasza
Szívecskédnek is parancsol —
Édes — kedves, kis — baba!

Fekvő birtok volt az egykor
Én elöttem, — azt tudod; —
Mert szerelmi ömlengésim —
S bókjaimtól nem futott.

A törvénykivánta jog hát
Meglevén ahoz nekem:
Abban állapodtunk meg, hogy
Szívem szél-jegyeztetem.

Tudtam bár, hogy van teher rajt,
— De te kacsintál felém:
Nem féltem hát: az elsőbbség
Arveréskor az enyém.

Im azonban a „lapok“ban
Meglepetve olvasom:
A széljegyzés — kitörlésért
Folyamodtál, angyalom.

Én tudom a telektörvény
Arra illő szakaszát:
„Még sérteni gentelmannak
Nem illik ily szép babát.“

A dobot már megütötték;
Arvereznek — de nagyon! —
— Hogy könnyebb legyen a vásár,
A kitörlést megadom.

Miriam.

Alkalmi okoskodás

PIROS PISTÁTÓL.

Melyben a sz.-fejérvári szüret alkalmával, mámoros fővel a sajtótermékek különféleségéről s azok különféle hatásáról, különféle utakon és módokon szerzett tapasztalatai nyomán, nem ugyan egész alaposan, — mint ingadozó alapokon — következőleg okoskodik.

Miután a városi hatóság érett megfontolás után elhatározta, hogy a szőlőfűrtök éretlen korokban is leszedhetők; — s valamintégesen szükséges, hogy legyen minden jóra való háznál ezet, — s miképen már a tavalyi termésnek minden jóra való ember — bármi áron — nyakára hágott, azonképeséggel tehát a tavalyi savanyúság csak azért is pótolandó

kiknek irástudó, józan életű s munkás, buzgó egyének kellene lenni, — minden szombaton egy felügyelő ellenőrködése alatt a segélypénzt kiosztja; a feldolgozandó anyagokat átveszi, azokat felmunkálás végett kiosztja; a munkára felügyel, s a készített munkákat számba veszi. Erre nézve két jegyzőkönyvet vezet: egyikbe bejegyzi, hogy mennyi s minő anyag vétetett? ebből hetenkint hány szegénynek mennyi adatott ki? abból felmunkálás után mi s mennyi lett? s ezen kész munkák kinek s mennyiért adtak el? — A másik jegyzőkönyvbe naponkint beírja, hogy a városbeliek mennyi s minő anyagra adtak be? felmunkálás végett kinek s mennyi adatott ki? mi és mennyi lett belőle? mikor adatott ki? mikor adatott vissza a munkáltatónak? munkabőrbe mennyi fiztetett? Ugyanezen jegyzőkönyvbe jegyzéne fel, hogy a városiak kérésére, melyik szegény, mikor, hová s hány napra küldetett ki? s mennyi napibér fiztetett az intézetnek? A gondviselő ezen jegyzőkönyvből havonkint kivonatot készítene, s azt az igazgatónak, a begyüendő pénzt pedig a pénztárnoknak be adná; felvigyáz arra, hogy a dolgozó szegények a kitűzött időben jelennek-e meg a munkaházban? dolgoznak-e jól és szorgalommal? a rosztat, erkölctelent s engedtelent az igazgatónak feljelenteni. 4) A felügyelők az önkéntes ajánlatokat beszednék, s hetenkint a pénztárba beadnák, akkor midőn a szegények között a segélypénzt kiosztatik, ellenőrködés tekintetéből egymást felváltva jelenlennének, kiki a maga utcájában lakó szegényekre felügyel, hogy nem élnek-e vissza az intézet jótékonyaságával? nem járnak-e házankint koldulni? A városi poroszlok által fölvi-gyáztatnak arra, hogy a városban sem helybeli, sem vidéki koldusok meg ne jelenjenek.

Arra nézve, hogy az intézetnek miként állása, jótékony hatása s munkálkodása eredményei nyilvánosságra jussanak; az igazgató minden negyedév végével közgyűlést tartana, mely alkalommal az intézet naplói s számadásai vizsgálat alá vétetnének.

A tartási költségek fedeztetnének az intézet alap-tőkájének kamataiból, a lakosok által évenként önkéntesen aláírandó ajánlatokból, a munkákért begyüendő összegekből; nemkülönben azon segédforrásokból is keletkezhetnének, melyeket emberbaráti társulatok időnkint nemes buzgalommal által ösztönözve fölkeresnek. Mennyiben pedig e jövedelmi források a tartási költséget, főleg a segélyezés kezdetével, általában nem fedezhetnék, a hiány háziadózás útján szedhetnék be.

Falukon s kevésbé népes mezővárosokban a szegény — s munkaházok elkerülhetők, mert az ilyen községek csekély számu nyomorék szegényei hasonlóképp egy a község tagjaiból választott bizottság, vagy legalább egy szegények atyja nevével megített egyén igazgatása alatt, minden koldulás nélkül is könnyen eltarthatók: ha tudniillik bizonyos kerületekre felosztva, naponkint más háznál testvéri, vagy legalább vendégi szeretettel elfogadtatnának, mely szívességgért azon háznál reggeltől estig fenni, tollat fosztani, vagy más tőlük kitelhető munkát végezni köteleztessenek.

A nép erkölcsiségét előmozdítani az egyház hivatala, de az erkölctelenség minden utait s forrásait

elzárni, a világi halalom legszembetűnőbb kötelessége. Ohajtjuk tehát, hogy a nyilvános koldulás törvény által egész hazánkban végkép szüntetessék meg!

Lőrinczy János.

Érem-lelet ismertetése.

Pauer Jánostól.

V.

(Folytatás).

Eddig a lelet érmeiből huszonnyolcz példányt közlöttünk, ugyanannyi változatosságban. Már ezen körülmény eléggé feltűnő s figyelmet ébresztő. Mert hogy ugyanazon kéz által egykor egy cserép-edénybe rejtett és a földbe elásott, imént pedig esetleg fölbe-dezett pénzösszegben, sőt a több ezerből álló összes leletnek csak egy részecskéjében ily sokféle alakú, jelvényű s veretési érem tűnt fel, meglepőleg tanuskodik arról, hogy ezen parányi és igénytelen pénzek, az adás-vevésben a társadalmi életnek ezen csaknem nélkülözhetlen eszközei, ama korban, melyből alászármaztak, mily sokféle alakban forogtak. Pedig az eddig közlött érmek még nem zárják be a változatosság sorozatát, mert a miket folytatónak e számban bemutatunk, még mind különeműek, magukon mind más alakot viselnek.

Egyszerűek ezek művészi tekintetben, s figyelmet alig érdemelnek, de nem történelmi s érem-tudományi szempontból tekintve. Azonban a lelet érmei közt némelyek mégis oly kiválóan csinosak, s művészileg készültek, hogy korunk érmei között is díszes helyet elfoglalhatnának. Ezeket végül, közlésünk záradékául tartottuk fel, s majd a jövő számban fogjuk bemutatni.

Ha már az eddig közlött érem-ábrákat, és azokat, melyeket imént hozunk, futó pillanattal áttekintjük, mennyire termékenynek kell feltűnni előtűnni e téren ama kor gondolkodásának, melyből alászármaztak. Mert hogy ama különféle alakok, sajátos jelvények és ábrák, minden célzás és jelentőség nélkül illesztettek s verettek volna ezen forgalmi eszközökre, legkevesebé fölfelelő.

Hogy ezek mindegyikéhez valamely eszme, értelem, vagy figyelemzetés kapcsolatot, kétséget nem szenved. Ez azon kor gondolkodását, tetteit s törekvéseit minden nyomon és irányban jellemzi, működését ily szellem lengi át. A közlött érmeiken látható ábrákat feltalálhatni az azon korból alászármazott szöveteken; női himzéseken s munkálatokon; a festett könyvekben; a könyvek kezdő betűiben; a templomoknál, s egyéb épületeknél alkalmazott díszítmények- és faragványokban; az egyházi szerekben úgy, mint a bajnok paizsán, s kardjának markolatán, vagy a gyűrűkön.

A szövő és himző; a festő és építő; a szobrász és faragó; a vésnök és öntő úgy, mint a pénzverde igazgató mind egy irányban működtek. Egyik a másiktól kölcsönözte, vagy mindegyik ugyanazon forrásból merítette az eszméket képviselő alakokat.

Szükségképp kellett enél tovább terjedne értekezésünk fonala, ha ezekről itt részletesen szólnai, ha egyes érem jelentőségét bővebben fejtegetni akarnánk. Az érem-lelet egyszerű ismertetésének feladatát, s e lapok keretét téveszteni szem elűl, ha itt egyenként azon érmekről tüzetes fejtegetésbe bocsátkoznánk. Mindazáltal meg nem tagadhatjuk a kezünkben levő irónak, hogy legalább általánosságban azok jelentőségére vonatkozó egy-két megjegyzést ne tegyen épen e helyen és alkalommal, midőn a sajátos alakú érmek egy részét már előrebocsátottuk, a másik részét pedig ábrákban alább bemutatjuk.

Találkozunk az eddig közlött, és az alább ismertetendő érmek között különféle ábrával, és állatok képeivel. Ezek közül némelyek hová, és mire vonatkoznak, jelenteni mit akarnak, a magyarázatot magukon hordozzák. Hogy például az csillagba helyezett ország-czimer (13. sz.) jelenti az ország fényét s dicsőségét, vagy egy dicső országot; hogy az angyal melyére helyezett ország-czimer (15. sz.) az angyal általi oltalmat s védelmet; hogy a sárkányok által őrzött ország czimer (14. sz.) az ország és törvényeinek biztonságba helyezését akarja kifejezni, magától értetik. Továbbá ezen érmeiken észlelhetők: bárány, hal, sárkány, kigyó, orosz lány stb. ábrák, melyek mindegyikéhez értelem, eszme, jelentőség és erkölcsi figyelemzetés van kapcsolva. A hasonlatosság, a symbolicus kép legtöbbször a bibliai szövegből merített. A bárány egyszerűen, vagy kereszttel és zászlóval, (17. 18. 19-ik érem) mindig Krisztust jelenti: „Ime az Isten báránya, ki elveszi a világ bűncit,“ (Sz. Ján. Ev. I., 29.) ki a kereszt által megváltotta a világot; s mint meggyőzője a halálnak, feltámadott, azért zászlóval, a győzelem jelével képeztetik. — A halak együtt, (30. érem) az archeologusok egyértelmű magyarázata szerint, a hitközségeket jelentik, ábrázolattva azon esemény által, mely sz. Lukács evangéliuma V., 1—7. verséig le van írva: hol „mondá az Ur Simonnak: Vidd a mélyre és ereszdétek meg hálótokat a halfogásra... Ezt eselekedvén tömördek sok halat rekesztének be.“ Innét a tudósoknak, a halak természeti tulajdonaikból kiindulva, szebbnél szebb fejtegetésekre nyújtott alkalmat azokról, a hívekre átvitt eme hasonlatosság. A sárkány és a kigyó (34. 35. 36. érem) a bűnt, a bűn okozóját, az ördögöt jelenti, kinek feje volt, az ígélet szerint (Mózes I., 15.) az Idvezítő által megtörendő; mely, hogy ha az indulatok ereje által hatalmat vesz az emberen, a legerősebbet is fölemészt s lábáról ledönti. Innét azon korbéli faragványok s festészeteken, melyből jelen érmek alászármaztak, láthatni, hogy a festők és szobrászok olyképp ábrázolták a bűnnek hatalmát, miszerint a sárkány, — a bűn — egészen fölfegyverzett és páncélozott, — tehát erős — bajnokot is elnyel, és fölemészt; vagy a kigyó által derékon átszorított orosz lány kezében, (a 24-ik érem) ha a bűn, — a kigyó, reá tekerőzhetik, ha hatalmába ejtheti még az orosz lányon, a legerősebb emberen is erőt vesz, és ledönti lábáról.

Semmi annyiszor nem fordul elő, akár faragványokon, akár festészet- és érmeiken e korból, mint az orosz lány; de nem is tulajdonítatik egynek sem oly sokféle jelentőség, mint a vadon eme királyának.

A tudósok szebbnél szebb hasonlatosságokat kölcsönöztek az orosz lányról. A mint költőileg felségesen eceteltek ezredekkel előbb a bibliai írók az orosz lány természeti tulajdonait, szinte úgy rajzolja le napjainkban azokat művében, a híres orosz lány-vadász, a francia Gerard. — A mint kölcsönöztek tőlük hasonlatosságokat, úgy kapcsoltak azokhoz eszméket, intelmeket. Ez az oka, hogy orosz lány-jelvényvel minden nyomon találkozhatni. A leletből is négy ilyféle érmet különféle alakban közlöttünk, (21. 22. 23. 24-ik érem) többekről pedig említést tettünk. E helyen, mellőzve egyéb észrevételeket, csak azt jegyezzük meg, hogy az érmekre alkalmazott körüljáró, ordító alakban létező orosz lány-jelvények, erkölcsi iránytűk, s intelmül szolgálnak az erénynek állandó gyakorlatára s abban szilárd megmaradásra, vonatkozva az irás ama szavaira (sz. Péter I. lev. 5. r. 7. v.) „Józanok legyetek és vigyázzatok! mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint az ordító orosz lány körül jár (22. 23-ik érem) keresvén kit elnyelhessen.“

(Vége következik).

Másodszor ott van egy régi hírlap, vagy másnémi nyomtatvány elrongyolt példányából álló kötényt díszített, felkiáltójele formájú valaki, kinek a pontot esetleg nem alája, hanem föléje helyezte a természet. — Ez a sajtóterméknek szánt szedést tördeli. — Mathematicai pontosságga működik. — Unalmas ember, csak azt nézi, hol rakhat be egy irgalmatlan „spitzet“ s annak örül, ha a hasáb minél „szalmásabb“. — A mi tördelőnk egy életvidor suhanec, ki megmutatja, hogy a csárdástánc nem eredhetett máshonnan, mint azon tánczról, melyet dédősei a tőrőzsákba gyűjtött sajtóterméknek szánt szedés fellett eléggé nem dicsérhető buzgalommal és kitartással lejt, hogy az általa tördelt valamiből ki rak be spitzet, arra nem is gondol.

Harmadszor a nyomdai gépmester, keményitőből készült ragacsos teljes marka sohasem hasonlítható az édes szőlőfürtök nedvétől ragaszos, szurtos borsajtói gépmester markához, mert míg az elsőnek sajtója alól kikerült terméket csak előfizetési felhívások — iszonyu költségbe kerülő öles falragaszok, — újságba csempészett reclammok után lehet részben eladni, emennek terméke egy czigérnek alkalmazott káposztafej kiakasztása után gyorsan elkel, — kivált ha nem kimélik tőle a krétát. — A szabadsajtó terméke ha el nem kél sajátos természeténél fogva a sajtóshoz vándorol. Itt nem nézik, hogy első

*) Nyomdászati műszó.

Szerk.

vagy második kiadás e? hanem a borsajtó termékénél még a második kiadást is felnyalják az ebek, innét van, hogy a jó sajtóterméket kutyaörbe kötik. — Mi is az a papírba való kötés, melybe a szabadsajtó terméke jó, azon kötéshez képest, melyet a kádár, jó, erős tölgyfából készít s vasaroneszal körülövez, föld alá rejti a tartalmas kötetét, mint méltán mondható drága kincsét, — mely a nedves pinczében nem ázik el mint a papír, legfeljebb az ázik el a ki annyit nyelt el a tartalomtól, mint az országzerte ismert hamuruha. — Itt a kérdő vagyok, vajjon látott-e már valaki valakit, ki a nyomdai sajtóterméktől bekapott volna? Én legalább nem hiszem; — hanem azt igen is tudom, hogy csupán azért, mert be nem vette a természetem, számtalanszor kikaptam.

Az a szerencsétlenséget okozó tulajdona is meg van a szabadsajtó termékeknek, hogy a ki belőle annyit szed a fejébe, a mennyit az nem bír meg, hát megbolondul tőle és Budára viszik a Lipótmezőre, hanem a ki a borsajtó termékből egy kissé többet tölt tőle alá mint épen a mértéke — igaz, hogy az is egy kissé megbolondul, s beviszik a városházára, ha épen nem is ismer a saját curijára; de onnét, ha a horcolási kúrán, vagy a második kiadás kitalálásán túlesett, az orvosok továbbá meghallgatása nélkül, már csak azért is kieresztik; hogy a gyógymód otthon házisszerrel, mint seprű, fűzőkanál, lapátnyel, szóval olyatén kéznél levő valamivel véglegesen befejeztessék; történiük azonban, hogy szükség esetében a

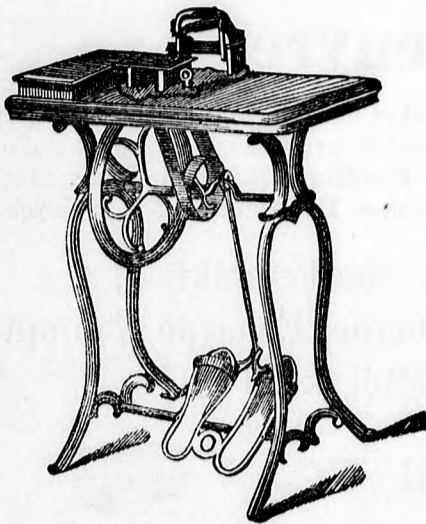
bántalmazott agyrészen egy kis szelelő lyuk hasítatik a czélből, hogy azon keresztül a mámor eltávolíthatassék.

Mindezekből láthatják kedvesim, hogy a borsajtó termékének czélszerű használata tetemesen előnyösebb az emberiségre nézve, mint a szabadsajtóé, mert eltekintve a fennebb elősorolt okoktól, — a szabadsajtó termékének kiadása sok pénzbe, fáradságba és időbe kerül, a borsajtóé általán véve semmibe, az magától is kijő, legfeljebb az ember a mutató ujját a nyeldeköljére teszi utmutatóul.

A szabadsajtóban, ha gorombáskodik valaki, vagy olyan bolond, hogy mai napság még igazat is mond, becukják egy egész esztendőre. A borsajtóban, ha gorombáskodik, ott egy perc alatt úgy kilöki, a lába sem éri a földet. A ki a szabadsajtóban korteskedik, megbukik. A ki a borsajtóban korteskedik, minél többször elbukik, annál bizonyosabban megválasztják. S miután mi mind megválasztandók vagyunk, s okaim helyesletnek, küldjük ezt a tárcsát a nyomdába, magunk pedig ballagjunk egy kis csókaira a Ránicsához a szőlőbe, — szüretelni.

H i r d e t é s e k.

Csupán
DEUTSCH A. és FIA
üzletében kaphatók:
Amerikai varrógépek

teljesen leszállított árak mellett!
részletfizetésre, oktatás ingyen,
 6 évi jótállással.

Weeler & Wilson fehérnemű
varrára.
60 frtól—85 frtig.

Singer-féle családi gép, csinos kiál-
lításban.
70 frtól—90 frtig.

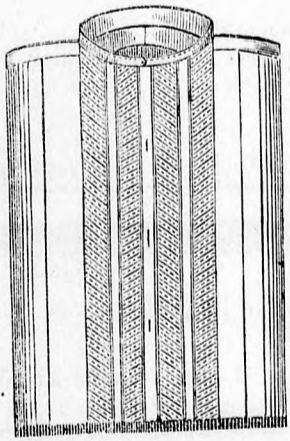
Howe Elias szabó- és cipészek
használatára.
75 frtól—95 frtig.

Planer-Kaiser szűcs, kárpitos és
szíjgyártók számára.
80 frtól—120 frtig.

Grower & Backer női sza-
bóknak.
90 frtól—100 frtig.

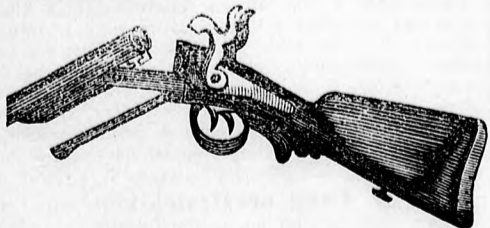
Szintugy nagy választékban:
géptű, selyem, cérna és olaj.

Férfi ingek

*színes percail, chiffon és valódi rumburgi
vászonból. — 80—90 kr. — 1 frtól—1 frt. 50 krig.*

VADÁSZFEGYVEREK

**egy és két csövű pereussio, lefauchaux
és lancaster olesó árakon, szintugy:**
mindennemű vadászakozleteket, töltények, gyutacs, gyutacs-
gépek, puskaporszarak, sörétacsok és vadásztáskák
Egy- és kétesövű pisztolyok 1 frt. 1.50
2 frt. 25 krig.

Rewolver 6 lövetű 8 frt. 10 frt. 12 frtig.
Szintugy patronok.

Székesfehérvárott,
nádor-uteza, tejespiac szögletén

Schlesinger L. és társa

Székesfehérvárott, nádor-uteza saját házában.

Tisztelettel tudatjuk a n. érd. közönséggel, hogy divatraktárunkat őszi s téli divatcikkekkel felszerelve, úgyszólván csodaszépségű fénybazarrá alakítottuk át, mely raktár megtekintésénél valóban a legkényesebb izlés, vágyának teljes kielégítésére talál, miután minden egyes cikk mint kiállítása mint pedig minősége által bármely nagy város első rendű fényűzési terméké díszére szolgálna; megjegyzendő azon szilárd elv, melynek követői eddig is voltunk t. i.

minél nagyobb forgalmat előidézni,

mely egyedül olesó árak szabása által elérhető,

ezután is irányadónk leend s alkalmat nyújtunk bárkinek is csekély haszon feladásával szükségleteit kellően fedezhetni: főbb ezikkeink, melyekre igyekeztünk súlya nehezül, következők:

**Nagy választék gyapjuszövet-, selyem- és bársony-
Jopkák, Jaquetek, Paletók, 3 frttól fölfelé a legutóbbi
szabás s divatos díszszel ékesítve.**

Több mint 1000 darab

**a legújabb női őszi- s téli nagykendők, Plaidok, beszövött
Shalkendők, s most divatozó (Beduin alakú) Bois de
Boulogne 4 forinttól 150 frtig.**

Női ruhakelmék: Lüstre sima s koczkás, Ripps, Atlass-Satain, félselyem és Ripps egyes ruhák rojttal s anélkül (costumes).— Sima s mustrás flannell, női peruvien (posztó ruhákra) minden létező szín- s minőségben.

Angol patent bársony fekete $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$, röfe 80 krtól 2 frt. 40-ig, selyem-bársony 2 frt. 50 krtól 15 frtig, nemkülönbén minden színben ruhákra alkalmazható, lehető jutányos árakon.

Színes fekete Noblesse (Paul de soir) $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{6}{4}$, röfe 1 frt. 60 krtól 4 frtig legnehezebb minőségben.

Fayl de Lion, 2 frt. 50 kr., 2 frt. 80 kr., 3 frt., 3 frt. 50 kr., 4 forintig, kezeskedve a selyem valódiságáért.

Angol szőnyegek, röfe 24 krtól 55 krig, gyapot, plüsch a legélénkebb színezéssel, röfe 75 krtól 3 frtig, ágy-, divan- s íróasztal elé, darabja 1 frt. 40 krtól 8 frtig, ugyszinte chaniliából teremszőnyegek dús választékban.

Egyszínű s beszövött butor-rippszek, hasonló ágy- s asztalterítők (Garnetour), butor-csinvat $\frac{6}{4}$ szélességben.

Carton-, Ruche-, Caschemir- és selyem-paplanok.

Zsinór- s piquet pargetok, 35 krtól 1 frtig röfe. Színes mosó pargetok 25 krtól 50 krig, melyek mintáira nézve a legszebb divatkelmékkel vetekednek; angol parget, flannell s moldonyok alsó ruhákra.

Különös figyelmet érdemelnek valódi rumburgi, creas, hollandi s sziléziai vásznaink s végül damask asztalkendők, terítők, törülközők és dessert kendőink, miután ez utóbbiak mintái tökéletesen megegyezők; chiffon (madepolam), angol sirting 18 krtól 50 krig; vászon- s batiszt zsebkendők, pamut s czérna csinvat, canavász s nanquing.

Brünni, reichenbergi kabát- s nadrágszövetek, selyem-, bársony- s plüsch mellények dús választékban.

Színes crotton- s pergál ingek, 1 frt. 20 krtól 2 frt. 30 krig, Oxford, madepolam-, chiffon- s vászon ingek divatos mellekkel, 2 frttól 10 frtig darabja, nyakkendők, női ingek, corsettok s lábvalók, chiffon vászon, valamint finom pargetból (Damenbarchend).

Reggeli főkötők díszítve s anélkül. Organtin, moll, crepelisse, s csipke tüll szövetek, mindennemű csipkék, csipkefüggönyök $\frac{6}{4}$, $\frac{8}{4}$, $\frac{10}{4}$ szélességben 38 krtól 1 frt. 40 krig
Selyem- és bársony-szallagok, jelenleg jopka s paletonokon divatozó posamentir-rojtok, grellok s gombok.

Berlinerből horgolt s kötött gyermek felöltők, főkötők, harisnyák, női gallérok s kendők, valamint férfi-, s női rokolyák és nadrágok (Duxer és gesundheits) flannellből.

Vége megemlített rövidáru üzletünk, mely folyton a legjobban berendezve, s minden e szakmához tartozandó cikkekkel lehetőleg ellátva a t. cz. közönség rendelkezésére áll

**== Női ruhák s felöltők gyors elkészítése a legdivatosb kiállítással, úgyszinte
menyasszonyi készletek (Ausstaffirung) a legcsekélyebb ezikttől a legjelentékenyebb álla-
lunk pontosan eszközöltetik**

Őszi-téli idényre!

Legjobb minőségű

női- és gyermekcipők

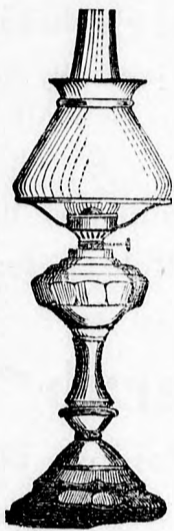
80 krtól — f. 3.50-ig.

Esernyők
nagyválasztékban

szővet, alpacca és
selyemből,
1 frt. 1.50, 2 frt.
3 frt. — 9 frtig.

Petroleum

Lámpák

teljesen leszállított meglepő olcsó
árakon!
ugymint: lámpabél, golyó és ellenző, lámpa-
üveg és bélió.

Házi szükségletre.

Carlsbadi porcellán.

Bécsi kőedény.

Thea- és kávékészlet

4 frtól—6 frtig.

Mosdó készlet

fehér- és színes kiállításban 3 frtól—5 frtig.

Étkészlet 6 és 12 személyre

12 frtól—25 frtig.

Pacfang, alpacca

és
chinaezüst

evőszer, gyertyatartók.

Tálcák

minden nagyság-, szín- és alakban.

Kávékészítő

porcellán-, réz- és bádogból.

Vasaló, mozsár, gyertya-
tartó rézből.

Kávéörlő vas- és fából.

Kaphatók:

Deutsch Antal és fia

üzletében Sz.-Fehérvárott,

nádor-utca, tejes-piac szögletén.

Őszi — téli idény.

HAHN TESTVÉREK Székesfehérvárott

belváros 65-ik szám ajánlják a n. é. közönség becses figyelmébe

Az őszi idényre

nagyválasztékban gyapjuszövetű avagy selyem **Jopkák** és **felöltöket**, Clott- és gyapju-
keudóket minden színben. Legdivatosabb gyapjuszöveteket urak számára, rojtos valamint
számtalan más divatos ruhaszöveteket, u. m. **Lustre, Popeline, Ripsz** minden színben és
változatosságban hölgyek számára, de különösen **Costumes Parisienne** egész öltönyöknek.

! Nagy választék beszövítt Shalkendőköl!

Legujabb **Beduineket** (Bois de Boulogne, Echarpe Tunique).

Utikendők (Plaid) 8 frtól kezdve.

A téli idényre.

Legujabb szabású női **jopkák** és **felöltök** (Paletots) a legdivatosabb színekben, legvasta-
gabb szövetből, kitűnő íztést tanúsító díszszel és valódi prémmel; továbbá igen csinosan
kiállított **Jopkák** csakugyan mesés olcsó árért, darabja 3 frt. 50 kr. A legnagyobb
raktár ruhakelmékből 30 krtól kezdve, u. m. **Lustre, Popelin, Rips, rojtos szövetek,**
Velour, sima és bordurok, Flannelszövetek.

! Drap de Dames!

Perouviennék minden színben egész öltönyökre.

! Nehány száz darab téli kendők és Shalok!

Schnürl, Piqué és más tarka Parkétokat.

Nagy készlet színes **Percail, Chifon** és valódi **rumburgi vászon-ingekből.**

Butorszövetek, u. m. **Grabl, amerikai vászon, Rips, Creton** és **Gobelin** ágy- és
asztalterítők, csipkefüggönyök, mindenféle **pokróczok, szőnyegek, pamlag** és ágy elébe,
valamint nagyválaszték futószőnyegből.

Uj gyártmány! lemez-szőnyegek pamlag elé; darabja csak 7 frt.

Egyedül nálunk létezik a legnagyobb **selyemszövetraktár**, **Marcelline** és **Lustrine**
minden színben, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{6}{4}$ fekete **Noblesse**, finom **Taffet de Lyon, Faille, Gros de Paris**,
minden színben.

Mindenkor nagy készlet **szeleziai, hollandi, irlandi, creas** és **rumburgi vásznak**,
abrosz, türrüköző és asztalkendők; 6, 12, 18, 24 személyre való terítékek és valódi **czerna-**
kanavaszokból. — **Esernyők** 3, 3.50, 4, 5 frt. és feljebb.

Midőn a n. é. közönség látogatását kérjük; nem mulaszthatjuk el figyelmébe ajánlani,
hogy a legcélszerűbb haszonnal megszámitott **szabott ár mellett** szolgálunk, mely elv egyedül
nyújtja azon biztosítékot, hogy a t. közönség az árucikknek **rendes és nem túlságzott**
árát fizeti.

Bebizonyult tény,

hogy valának oly nők, kik egy oly szert bírtak, mely
által még a legmagasb évükben is folyton szép, egész-
séges és sima arcczal bírtak. — **XV. Lajos** udvarán a
híres **Pompadour** palotahölgy is bírt egy ily utasítást,
mely még megöregedésekor is fentartá szépségét — s ő
igen ügyesen jó helyre tudta a nagyvilág elől elre-
teni. Papírjai, melyek között ez is volt, egy főrangu
nemes családi kezéhez kerülvén, és e szert használók
még mai nap is csodálatnak szépségük miatt. Ezen
családnál épen férjem dr. **RIX**nek, ki többször orvosi
és magántügyekben megfordult, sikerült ezen utasítást
megtekinteni, használni akarván a nagy világnak sie-
tett ezután a **jótéteményü és felülmulhatlan kitűnő**
Pompadour-pasztat készíteni.

Egyedüli legjobb szer a seplő, májfolt, sömöres,
az arcz kivörösödése és minden arczkiütés ellen, azon-
kívül kölcsönöz az arcznak egy ifjusági frisséget. —
Bizonyítványok ennek meglepő sikeréről nálam bár
mikor megtekinthető.

En **Rix Vilma** óvok mindenkit máshelyt hirdetve levő **Pom-**
padur-pasta megvételétől, mivel azok hamisítva és nem általan
áruktanak. — Az én **Pompadur-pastam** még soha sem hiányza
hatásában és ennek használata után alig hihetően meglepetik. Ez
az egyedüli biztosított szer. — Ha használata eredménytelen, a pénz
visszaadatik

➡ Egy tégelynek ára 1 frt. 50 kr. ➡

RIX VILMA, orvosözvegy,

Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege.

➡ Köszönetiratok nem nyilvánítottak. ➡

Mint a legjelesb

SZÉPÍTŐ-SZERT

ajánljuk

D. Lang óvszer-kenőését

(Präservatív-pasta) Ezen egészen ártatlan természeti anya-
gokból készített szépítő-szer nem vegytani készülek, a
bőrnek semmi módon nem ártalmas, s azért a legteljesb
megnyugvással s kitűnő eredménynek biztos bizonyításá-
val ajánljuk használatra.

Ezen jeles óvszer-kenős használattal van a bőrre
nézve, különösen arczon, nyakon és kezeken, gyógyítja
azonnal a legteljesb bizonyítéknyújtás mellett egészen
ártalmatlanul a bőr minden tisztatlanságát s kiütéseit,
épen úgy eltávolítja a betegségeket, vagy bű által elő-
idézett ránczokat, sebhelyeket, ripacsóságot s a test re-
dőtét, a testszint szeplőtlen tisztára, puha- s ruganyosra
s az agkorra is fiatal, egészséges színre idézi elő. Tulaj-
dona, hogy hasonló szer még nincs, mely ezen tökéletes-
get eddig elérte volna. Az eredmény csudálatos és meglepő,
ugy hogy minden további dicséretet feleslegessé tesz.

Egy tégely ára használati utasítással együtt 2 ft.

D. Lang arczfesték-kenőése

(„Schmink-pasta“) bír mind azon főntebb nevezett tulaj-
donságokkal, s a bőrnek azonnal egészen ártatlan módon
természetes, finom s gyöngéd fehér vagy veres színt köl-
csönöz; a bőrön teljesen láthatlan s fölülmul minden ed-
dig létező ily neműeket.

Egy tégely ára fehér vagy veres 2 ft. 0. ó.

➡ Főszállító rakhely nagyban és kicsiben
egyedül főtárlójánál van

D. LANG, Bécsben Burggasse No. 47.